

Лектор навчальної
дисципліни

Контактна інформація
лектора (e-mail)
URL ЕНК на
навчальному порталі
НУБіП України

СИЛАБУС ДИСЦИПЛІНИ «Теоретичні основи автоматики»

Ступінь вищої освіти - Бакалавр
Спеціальність 141 Електроенергетика, електротехніка та електромеханіка
Освітня програма Інжиніринг електроенергетичних систем з відновлюваними джерелами
Рік навчання 3, семестр 5
Форма навчання денна (денна, заочна)
Кількість кредитів ЄКТС 4
Мова викладання українська (українська, англійська, німецька)
Доцент кафедри автоматики і робототехнічних систем ім. академіка І.І.Мартиненка,
кандидат фізико-математичних наук, ст. науковий співробітник
Гладкий Анатолій Михайлович
Наукові інтереси: Дослідження нелінійних спотворень в електричних мережах, обумовлених вищими гармоніками. Зниження рівня спотворень синусоїдальної напруги вищими гармоніками.
amglad@ukr.net
<https://elearn.nubip.edu.ua/course/view.php?id=1110>
<https://elearn.nubip.edu.ua/course/view.php?id=1858>

ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ (до 1000 друкованих знаків)

Дисципліна спрямована на формування в студентів на основі системного підходу особистісного світогляду, який дозволяє вільно орієнтуватись у теоретичних і практичних засадах реалізації і використання сучасних систем автоматики в електроенергетичних системах з відновлюваними джерелами енергії й технологічних процесах агропромислового виробництва. Вивчення дисципліни базується на теорії диференціальних рівнянь, теорії матриць, теорії ймовірності та інших розділах вищої математики, а також знаннях із загально-технічних дисциплін. Основним завданням дисципліни є формування знань та практичних умінь з методів аналізу лінійних систем автоматичного керування, досліджень нелінійних і цифрових систем, електромеханічних, електротехнічних, мікропроцесорних засобів автоматики, а також формування професійних здібностей з використання систем автоматики в електроенергетичних системах з відновлюваними джерелами і технологічних процесах при виробництві с/г продукції.

Компетентності навчальної дисципліни:

інтегральна компетентність (ІК): Здатність розв'язувати спеціалізовані задачі та вирішувати практичні проблеми під час професійної діяльності у галузі електроенергетики, електротехніки та електромеханіки або у процесі навчання, що передбачає застосування теорій та методів фізики та інженерних наук і характеризуються комплексністю та невизначеністю умов.

спеціальні (фахові) компетентності (СК): СК1. Здатність вирішувати практичні задачі із застосуванням систем автоматизованого проектування і розрахунків (САПР).

СК4. Здатність вирішувати комплексні спеціалізовані задачі і практичні проблеми, пов'язані з проблемами метрології, електричних вимірювань, роботою пристроїв автоматичного керування, релейного захисту та автоматики.

Програмні результати навчання навчальної дисципліни: ПРН6. Застосовувати прикладне програмне забезпечення, мікроконтролери та мікропроцесорну техніку для вирішення практичних проблем у професійній діяльності.

ПРН18. Вміти самостійно вчитися, опановувати нові знання і вдосконалювати навички роботи з сучасним обладнанням, вимірювальною технікою та прикладним програмним забезпеченням.

СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Тема	Год. (лекції/ лабор.)	Результати навчання	Завдання	Оцінювання
1 семестр				
Модуль 1				
Тема 1. Вступ	2/2	Знати основні поняття та визначення. Розуміти технічні та економічні переваги і особливості автоматизації с/г виробництва.	Питання. Тести в elearn.	5
Тема 2. Загальні відомості про системи та елементи	2/2	Знати функціональні елементи автоматичних систем. Розуміти принципи управління і алгоритми функціонування систем. Знати особливості застосування законів управління.	Звіти з лаб. робіт. Самост. роб. Питання. Тести в elearn.	8
Тема 3. Математичні моделі елементів автоматики	2/2	Знати елементарні динамічні ланки та аналізувати їх динамічні характеристики (безінерційна, диференціююча, інтегруюча ланки).	Звіти з лаб. робіт. Самост. роб. Задачі. Тести в elearn.	10
Тема 4. Математичні моделі елементів автоматики	2/2	Знати динамічні ланки першого та другого порядків та аналізувати їх динамічні характеристики (інерційна і коливальна ланки). Трансцендентні ланки (ланка запізнення).	Звіти з лаб. робіт. Самост. роб. Задачі. Тести в elearn.	10
Тема 5. Режими роботи систем автоматики	2/2	Знати статичний та динамічний режими роботи автоматичних систем. Знати математичні оператори і володіти методами математичного описання елементів у статичному і динамічному режимі.	Звіти з лаб. Робіт. Самост. Роб. Задачі. Тести в elearn.	8
Тема 6. Динамічні характеристики з'єднань ланок	2/2	Знати основні типи з'єднань динамічних ланок. Вміти обчислювати статичні та динамічні характеристики з'єднань ланок.	Звіти з лаб.х робіт. Самост. роб. Задачі. Тести в elearn.	5
Тема 7. Датники	2/2	Знати та вміти вибирати вимірювальні перетворювачі теплоенергетичних, механічних і електричних величин, фізичних властивостей і хімічного складу речовин.	Звіти з лаб. робіт. Самост. роб. Питання. Тести в elearn.	8
Тема 8. Управляючі елементи та виконавчі механізми	2/2	Знати елементи управління і виконавчі механізми: електричні, електромагнітні, гідравлічні і пневматичні. Вміти вибирати регулятори і виконавчі механізми відповідно до регулюючого органу об'єкта.	Звіти з лаб. робіт. Самост. роб. Задачі. Тести в elearn.	8

Тема 9. Властивості об'єктів управління	2/2	Знати основні типи об'єктів відновлюваної енергетики та їх особливості. Аналізувати властивості об'єктів відновлюваної енергетики. Володіти методами моделювання статичних та астатичних об'єктів управління.	Звіти з лаб. робіт. Самост. роб. Задачі. Тести в elearn.	8
Разом за модулем 1	18/18			70
Модульний контроль				30
Всього за 1 модуль				100
Модуль 2				
Тема 10. Передатні функції систем	2/2	Знати передатні функції автоматичних систем: розімкнутої системи і замкнутої за завданням, збуренням та похибкою. Вміти обчислювати передатні функції автоматичних систем.	Звіти з лаб. робіт. Самост. роб. Задачі. Тести в elearn.	5
Тема 11. Стійкість систем	2/2	Розуміти поняття стійкості автоматичної системи. Знати і вміти застосовувати загальні умови стійкості, алгебраїчні і частотні критерії стійкості. Вміти обчислювати запаси стійкості системи.	Звіти з лаб. робіт. Самост. роб. Задачі. Тести в elearn.	15
Тема 12. Показники якості роботи	2/2	Знати і вміти обчислювати показники якості роботи автоматичної системи.	Звіти з лаб. робіт. Самост. роб. Задачі. Тести в elearn.	10
Тема 13. Нелінійні автоматичні системи	2/2	Знати типові суттєві нелінійності та методи їх подання. Вміти аналізувати рух нелінійної системи з позиційним регулятором. Володіти методами визначення параметрів автоколивань системи.	Звіти з лаб. робіт. Самост. роб. Питання. Тести в elearn.	15
Тема 14. Цифрові систем керування	2/2	Знати особливості дискретних систем автоматичного керування, їх переваги і недоліки. Розуміти процеси перетворення неперервних сигналів у дискретні. Знати властивості решітчастої функції.	Звіти з лаб. робіт. Самост. роб. Питання. Тести в elearn	10
Тема 15. Системи керування електроенергетичними комплексами з ВДЕ	2/2	Знати структуру та технічні засоби систем керування електроенергетичними комплексами з відновлюваними джерелами. Розуміти основні принципи керування потужностями розосереджених джерел енергії в локальних електричних системах та особливості комбінованого використання традиційних джерел живлення і ВДЕ.	Звіти з лаб. робіт. Самост. роб. Питання. Тести в elearn	15
Всього	12/12			70
Модульний контроль				30
Всього за 2 модуль				100
Разом	30/30			70
Залік				30
Всього за курс				100

ПОЛІТИКА ОЦІНЮВАННЯ

Політика щодо дедлайнів та перескладання:	Дедлайни визначені в ЕНК. Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку. Перескладання модулів відбувається із дозволу лектора за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний, стажування або відрядження).
Політика щодо академічної доброчесності:	Списування під час самостійних і контрольних робіт, тестування та екзаменів заборонені (в т.ч. із використанням мобільних девайсів).
Політика щодо відвідування:	Відвідування занять є обов'язковим. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, міжнародне стажування) навчання може відбуватись індивідуально (в дистанційній on-line формі за погодженням із директором ННІ).

ШКАЛА ОЦІНЮВАННЯ ЗНАТЬ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Рейтинг здобувача вищої освіти, бали	Оцінка національна за результати складання екзаменів заліків	
	Екзаменів	Заліків
90-100	Відмінно	зараховано
74-89	Добре	
60-73	Задовільно	
0-59	незадовільно	не зараховано

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Основні

1. Гладкий А.М., Климентовський Ю.А., Івановський А.В. Основи автоматики. –К.: НУБіП України., 2019. - 260 с.
2. Гавриляк М.С. Основи автоматики та систем управління. – Чернівці: Чернівець. нац. ун-тет, 2022, 211 с.
3. Лобода О.І. Теоретичні основи автоматики. Практикум: навчальне видання / О. І. Лобода, О. М. Тодоріко, С. В. Дубініна. – Мелітополь: ФОП Однорог Т. В., 2020. – 158 с.
4. М.В. Лукінюк, В.П. Лисенко, В.Є. Лукін, А.М. Гладкий, С.А. Шворов, А.А. Руденський, А.А. Заверткін. Технічні засоби автоматизації (Частина 1, Частина 2. – Ніжин: Видавець ПП Лисенко М.М., 2018. –567 с. (Ч.1), 455 с. (Ч.2).

Допоміжні

5. Єгоров О. Б., Глебова М. Л. Електроенергетичні системи з відновлюваними джерелами енергії: конспект лекцій.- Харків: ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2022. – 112 с.
6. Лежнюк П.Д., Рубаненко О.Є., Гунько І.О. Оптимізація режимів електричних мереж з відновлюваними джерелами електроенергії: монографія.– Вінниця: ВНТУ, 2017. – 164 с.
7. Пістун Є. П., Стасюк І. Д. Основи автоматики та автоматизації. Навчальний посібник.- Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2018. -336 с.
8. Лукінюк М.В., Лукін В.Є., Шворов С.А., Гладкий А.М., Гунченко Ю.О., Ємельянов П.С. Контрольно-вимірювальні прилади систем керування. Видавництво «Тріада», 2016. – 652 с.
9. Лисенко В.П., Решетюк В.М., Цигульов І.Т. Основи автоматики: теорія і практика (ч. 1). Видання 2-е, перероблене і доповнене. – К., Освіта України, 2013. –720 с.
10. Мартиненко І.І., Головінський Б.Л., Лисенко В.П. та ін. Автоматизація технологічних процесів сільськогосподарського виробництва. – К.: Урожай, 1995. – 224 с.

Інформаційні ресурси

1. Кузнецов М. П. Особливості комбінованих енергосистем з відновлюваними джерелами енергії: монографія. — Київ: ІВЕ, 2022. — 142 с.
https://www.ive.org.ua/wp-content/uploads/Kuznetsov_monografy_PRINT.pdf
2. Лобода О.І. Теоретичні основи автоматики. Практикум: навчальне видання / О. І. Лобода, О. М. Тодоріко, С. В. Дубініна. – Мелітополь: ФОП Однорог Т. В., 2020. – 158 с.
<http://www.tsatu.edu.ua/ea/wp-content/uploads/sites/27/praktykum-toa.pdf>.
3. Клендій Петро, Корчемний Микола, Потапенко Микола. Теоретичні основи автоматики: Навчальний посібник.
<https://knygy.com.ua/index.php?productID=9789661019132>
4. Автоматизація та комп'ютерно інтегровані технології. Електронний підручник.
https://elib.lntu.edu.ua/sites/default/files/elib_upload
5. Відеоматеріали. Simulink. Початок роботи / https://www.youtube.com/watch?v=_gDsgHQ-Y1s
6. Відеоматеріали. Моделювання часових і частотних характеристик в середовищі Simulink / https://www.youtube.com/watch?v=9w4_k3RxfPA

Лектор курсу

А.Гладкий